

FI lausuntopyyntö VV

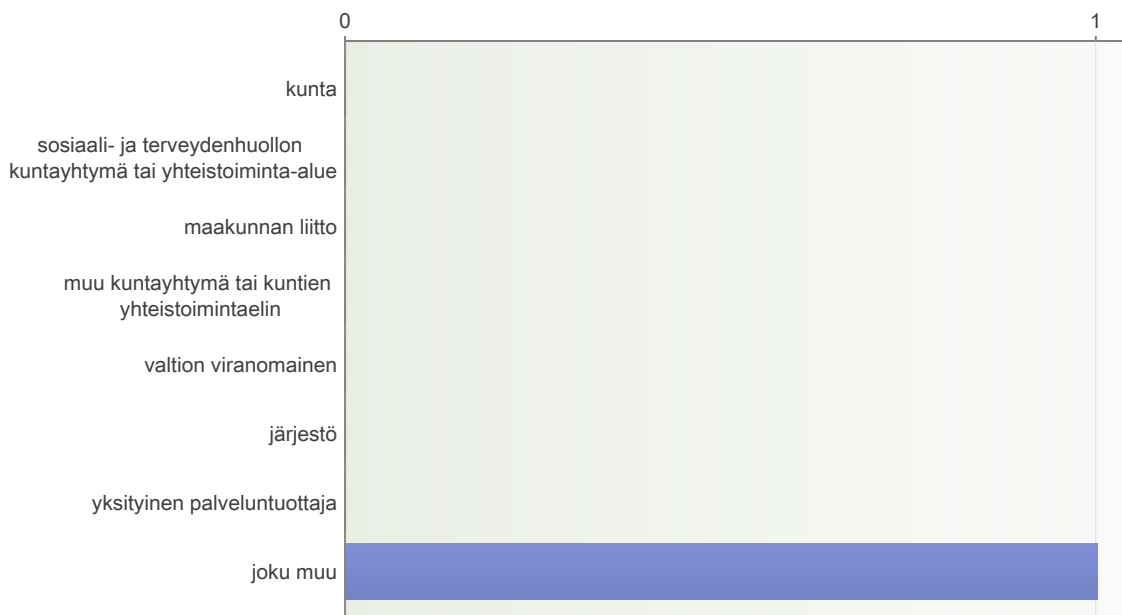
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	Marja Heikkilä	marja.heikkila@koske.fi	22.3.2017	Hallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: joku muu

- Sosiaalialan osaamiskeskus

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VALINNANVAPAUSLAINSÄÄDÄNNÖKSI

1. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus pitää tärkeänä, että myös sosiaalipalveluja tarvitsevilla kansalaisilla on mahdollisuus itse arvioida ja valita, minkälaista palvelua he tarvitsevat. Tätä mahdollisuutta ei saa hukata nyt esitetyn kaltaisen keskeneräisen ja liian kiireesti valmistellun lakiluonnoksen vuoksi. Esitetty valinnanvapausmalli on niin moniportainen ja palvelukokonaisuutta pirstaloiva, että kansalaisen mahdollisuus todellisuudessa löytää sosiaalipalvelut ja tehdä valintoja on lähes mahdoton.

Palvelujen valinta ja kokonaisuuden suunnittelu vaatisi paljon tukea ja ohjausta. Maksu- ja asiakassetelit sekä henkilökohtainen budjetointi lisäävät asiakkaan vapauttaa valita palveluja heidän niin halutessaan. Monilla järjestöillä ja yksityisillä tuottajilla on sellaista erityisosaamista, jota kunnilla ei ole ollut. On tärkeää, että sitä edelleen hyödynnetään palvelutuotannossa. Asiakassetelit ja henkilökohtainen budjetti mahdollistaisivat sen, että asiakkaat voivat omista lähtökohdistaan käyttää myös näitä palveluja monipuolisemmin ja laajemmin kuin aikaisemmin.

2. Lausunnolla oleva valinnanvapauslaki toisi kerralla niin laajan valinnanvapauden, että se uhkasi kuitenkin vakavasti sosiaalipalvelujen saatavuutta ja jättäisi ihmiset sekavan systeemin pompoteltavaksi. Varsinkin paljon palveluja tarvitseva henkilö saattaa uudessa järjestelmässä jäädä edelleen vaille tarvitsemiaan palveluita. Vaikka lainsäädäntö asettaa järjestäjälle suuren vastuun huolehtia palvelujen integraatiosta ja asiakkaiden saumattomista palveluketjuista, eivät tietojärjestelmät, kannusteet ja sopimusohjaus ole vielä kehittyneet sille asteelle, että ne voisivat tämän turvata. Tämä vaatii vielä paljon suunnittelua, kehittämistä, kokeilua ja arviointia.

3. Sote-keskusten ajatellaan olevan se paikka, johon ihminen ensimmäiseksi ottaa yhteyttä tarvitessaan sosiaaliapua. Sosiaalipalveluja siellä ei kuitenkaan olisi tarjolla - ainoastaan neuvontaa ja ohjausta. Asiakas ohjattaisiin lähes aina maakunnan liikelaitokseen, jossa arvioitaisiin ensin palvelutarve ja ohjattaisiin sen jälkeen palveluihin - esimerkiksi saamaan kotipalvelua, sosiaalista kuntoutusta, ehkäisevää toimeentulotukea tai vammaispalveluja. Asiointi sote-keskuksessa jäisi useimpien ihmisten osalta turhaksi portaaksi ja hidastaisi varsinaista avun saamista. Ilman palvelutarpeen arviointia sote-keskuksen ei ole mahdollista ohjata asiakasta suoraan oikean palvelun piiriin.

Apua tarvitsevan ihmisen tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että hänellä on lakiesityksen mukaan oikeus valita, missä maakunnan liikelaitoksen toimipisteessä hän haluaa asioida, mutta tuskin juurikaan tietoa, mikä hänelle parhaiten soveltuisi. Mitä heikompi ihmisen tilanne on, sitä enemmän hän tarvitsee tukea oikean palvelun löytämisessä. Vaarana on, että apua tarvitseva ihminen uupuu ennen kuin hän sitä löytää.

4. Hallituksen kärkihankkeissa kehitetään parhaillaan toimintamalleja, joissa asiakas tai perhe saisi palvelut mahdollisimman sujuvasti yhdestä paikasta. Lasten, nuorten ja perheiden palveluja keskitetään perhekeskuksiin ja ikäihmisiä palvelutaiisiin keskitetysti alueellisissa neuvonta- ja ohjausyksiköissä (Kaapo). Molemmilla toimintamalleilla yleisen neuvonnan ja ohjauksen lisäksi arvioidaan myös ihmisen palvelutarve ja tarjotaan sosiaalipalveluja. Perhekeskus ja Kaapo sijoittuisivat maakunnan liikelaitokseen, vaikka ne monelta osin ovat sellaista perustason palvelua, joka voisi luontevasti kuulua sote-keskuksen tarjoamiin palveluihin. Kansalaisten näkökulmasta myös tämä on omiaan lisäämään sekavuutta.

5. Valinnanvapausmalli tuo sosiaali- ja terveystalvnelujärjestelmään niin paljon uusia elementtejä, että myös tutkimus-, koulutus- ja kehittäminen vaatisivat oman tarkastelunsa tässä uudessa järjestelmässä. Niitä ei ole lakiluonnoksessa mainittu lainkaan. Koulutusjärjestelmä, -määrät ja tavoitteet vaatisivat aivan oman tarkastelunsa. Tutkimustoiminta ja sen rahoitus uudessa järjestelmässä saattaa vaatia tarkastelua. Kehittämistoiminnan organisointi yhtiöitettyssä mallissa vaatisi myös uutta ajattelua. Voiko maakunta järjestäjänä edellyttää, että jokainen sote-keskus käyttää 2% liikevaihdostaan kehittämiseen ja koulutukseen?

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus esittää, että valinnanvapaus laajenisi asteittain sitä mukaa kun uusi maakunnallinen palvelujärjestelmä rakentuu. Tämä antaisi mahdollisuuden kuulla myös kansalaisia ja palvelujen käyttäjiä ja tehdä kehittämistyötä yhdessä heidän kanssaan.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Ei vastauksia.

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Ei vastauksia.

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Ei vastauksia.

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Ei vastauksia.

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei vastauksia.

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Ei vastauksia.

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Ei vastauksia.

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Ei vastauksia.

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Ei vastauksia.

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Ei vastauksia.

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Ei vastauksia.

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Ei vastauksia.

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Ei vastauksia.

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Ei vastauksia.

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Ei vastauksia.

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Ei vastauksia.

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.